

Patrick Ness

## Pe viață și pe moarte

---

Traducere din engleză de  
Mihai Dan Pavelescu

## 1. Vechiul primar

---

[Todd]

Domnul Collins mă împinge în sus pe o scară îngustă, fără ferestre, sus, tot mai sus, cotind pe paliere clar definite, dar fără să se oprească vreodată din urcuș. Ajungem înaintea unei uși, tocmai când credeam că picioarele mele nu vor mai rezista să facă niciun pas. El deschide ușa și mă-mbrâncește înăuntru; mă rostogolesc și cad pe o podea din scânduri, iar brațele îmi sunt încă atât de amorțite, încât nici măcar nu-mi pot amortiza șocul, așa că gem și mă întorc pe o parte.

Și privesc în jos într-un hău adânc de peste treizeci de metri.

Domnul Collins hohotește, când eu mă trag îngrozit de lângă margine. Sunt pe un pervaz nu mai lat de cinci scânduri, care urmărește perimetrul unei încăperi pătrate. În mijloc se află o gaură enormă prin care se leagănă niște frânghii. Ridic ochii până la cele mai mari clopote pe care le-am văzut vreodată; două clopote, care atârnă de o singură grindă din lemn, clopote uriașe, cât o cameră în care ai putea locui, iar în

peretii turnului sunt tăiate arcade, pen'ca să se poată auzi dangătele.

Tresar când domnul Collins trăneste ușa, zăvorând-o cu un *zdrang-bang*, care nu lasă nicio speranță de evadare.

Mă ridic în picioare, mă reazem de perete și stau așa până pot respira din nou.

Închid ochii.

*Sunt Todd Hewitt, gândesc eu. Sunt fiul lui Cillian Boyd și Ben Moore. Aniversarea mea este peste paisprezece zile, dar sunt un bărbat.*

*Sunt Todd Hewitt și sunt un bărbat.*

(un bărbat care i-a spus Primarului numele ei)

— Îmi pare rău, șoptesc eu. Îmi pare foarte rău.

După o vreme deschid ochii și privesc în sus și în jur. De jur împrejurul acestui nivel al turnului există mici deschideri dreptunghiulare la nivelul ochilor, câte trei pe fiecare perete, prin care pătrund raze slabe de lumină în care dansează firicele de praf.

Mă apropii de deschiderea cea mai apropiată. E clar că mă aflu în clopotnița catedralei, la foarte mare înălțime, și privesc spre fațada ei, către piața pe unde am intrat prima dată în oraș, chiar în dimineața asta, deși parcă ar fi trecut deja o viață de om. Se lasă amurgul, așadar am stat fără cunoștință destul de mult înainte ca Primarul să mă trezească, timp în care i-ar fi putut face ei orice, timp în care i-ar fi...

(taci din gură, mai taci din gură)

Mă uit peste piață. Continuă să fie pustie, continuă să domnească liniștea unui oraș tăcut, un oraș fără Varcarn, un oraș care așteaptă sosirea unei armate care să-l cucerească.

Un oraș care nici măcar n-a-ncercat să lupte.

Primarul a apărut și ei i-au predat orașul, uite-așa. *Uneori zvonul că vine o armată este, pur și simplu, la fel de eficient ca armata însăși*, îmi spusese el și nu avusese dreptate?

Iar în tot acel timp noi alergaserăm încoace pe cât putuserăm de repede, fără să ne gândim cum va fi Haven după ce vom ajunge aici, fără s-o rostim cu glas tare, totuși sperând că va fi un loc sigur, sperând că va fi Paradisul.

*Dar întotdeauna mai există speranță*, spusese Ben.

Greșea însă. Nu era deloc Haven.

Era Noul Prentisstown.

Mă încrunt, simt o gheară în piept și privesc spre vest, peste piață, peste vârfurile copacilor care se întind deasupra caselor și străzilor tăcute din depărtare, până la cascada care se prăbușește de pe coamă în vale, destul de aproape, cu drumul în zigzag însoțind-o, șerpuiind pe deal, drumul unde m-am luptat cu Davy Prentiss, drumul unde Viola...

Revin către încăpere.

Ochii mi se adaptează la lumina care pălește în intensitate, totuși aici nu pare să existe nimic altceva decât scânduri și un vag miros urât. Funiile clopotelor atârnă la doi metri distanță de laturi. Înalt ochii să văd unde sunt legate de clopote ca să le facă să dangăne. Privesc apoi în jos, în puțul central, însă este prea întuneric pentru a vedea clar ce se află la fund. Probabil doar cărămizi.

Totuși doi metri n-ar fi chiar așa mult. Ai putea să sari până la ele și să te prinzi de una, ca să cobori.

Dar dup-aia...



— Este într-adevăr ingenios, rostește o voce din colțul îndepărtat.

Tresar brusc, încleștez pumnii și Vacarmul îmi zbiară. Un bărbat se ridică din locul în care stătuse așezat până acum, alt ins fără Vacarm.

Atât doar că...

— Dacă ai încerca să evadezi, coborând pe funiile lăsate atât de ispitor la îndemână, continuă el, toți cei din oraș vor afla ce faci.

— Cine ești? întreb eu; îmi simt stomacul ridicat în gură, totuși nu desclăștez pumnii.

— Da, zice el, mi-am dat seama că nu ești din Haven.

Se îndepărtează de colțul lui și-ngăduie astfel ca lumina să-i cadă pe chip. Văd un ochi vânăt și o buză tăiată, care pare că abia recent a făcut coajă. E clar că pentru el nu s-au găsit bandaje.

— Interesant cât de repede uiți de *sonoritatea* lui, rostește necunoscutul aproape pentru sine.

Este un bărbat micuț, mai scund decât mine, dar și mai voinic, mai vârstnic decât Ben, totuși nu cu mult, însă pot vedea de asemenea că-i moale peste tot, moale până și la față. O moliciune pe care aș putea s-o-nving, dacă aș fi nevoit.

— Da, spune el, bănuiesc că ai putea.

— Cine ești? întreb eu iarăși.

— Cine sunt? repetă el încetșor, după care glasul îi sporește în intensitate, ca și cum s-ar juca. Sunt Con Ledger, băiete. Primarul Havenului. Surâde într-un fel confuz. Dar nu și Primarul Noului Prentisstown. Scutură din cap ușor și mă privește. Noi le-am dat refugiaților până și medicamentul, când au început să sosească.

Și atunci văd că zâmbetul lui nu-i defel un zâmbet, ci o *strâmbătură*.

— Doamne Dumnezeule, băiete, zice el, ce mai Vacarm răspândești!

— Nu sunt un băiat, replic eu fără să cobor pumnii.

— Nu înțeleg deloc cum s-ar putea ca asta să aibă vreo importanță.

Am zece milioane de lucruri pe care să le spun, însă curiozitatea învinge.

— Așadar *există* un leac? Pentru Vacarm?

— Ah, da, răspunde el și face o grimasă ușoară, de parcă ar fi simțit un gust neplăcut. O plantă nativă, care conține o substanță neurochimică naturală, plus câteva chestii pe care le putem sintetiza — și gata! Liniștea se așterne în sfârșit pe Lumea Nouă.

— Nu pe *toată* Lumea Nouă.

— Nu, încuviințează el și se întoarce pentru a privi prin deschiderea dreptunghiulară cu mâinile încrucișate la spate. E foarte greu de reușit, așa-i? Un proces lung și lent. Noi l-am izbutit abia spre sfârșitul anului trecut, iar asta după douăzeci de ani de încercări. Am produs o cantitate suficientă pentru noi și ne găseam pe punctul s-o exportăm, când...

Nu-și termină fraza și rămâne cu ochii ațintiți pe orașul de dedesubt.

— Când v-ați predat, spun eu și Vacarmul îmi huruie, gros și aprins. Ca niște lași.

El se întoarce către mine și surâsul pieziș i-a dispărut, i-a dispărut *complet*.

— De ce ar trebui ca opinia unui băiat să conteze pentru mine?

— *Nu sunt* un băiat, repet eu.

Oare pumnii îmi sunt tot încleștați? Da, așa sunt.  
 — Ba ești în mod clar, deoarece un bărbat ar înțelege  
 alegerile necesare ce trebuie făcute când te confrunți cu  
 extincția.

Îngustez ochii.

— Tu n-ai ce să mă-nveți despre extincție.

El clipește repede de câteva ori, zăbind adevărul  
 cuvintelor în Vacarmul meu ca și cum ar fi fulgere  
 strălucitoare ce-ncearcă să-l orbească, apoi umerii i se  
 gârbovesc.

— Iartă-mă, îmi spune. Asta nu-i în firea mea. Ridică  
 o palmă la față și-și freacă obraji, strâmbându-se când  
 atinge vânătaia din jurul ochiului. Ieri eram Primarul  
 milostiv al unui oraș frumos. Pare să râdă de o glumă  
 numai de el știută. Dar asta a fost ieri.

— Câți oameni trăiesc în Haven? îl întreb, nu tocmai  
 dispus să mă opresc.

El mă privește.

— Băiete...

— Mă numesc Todd Hewitt, îi zic. Îmi poți spune dom-  
 nul Hewitt.

— El ne-a promis un nou început...

— Până și eu știu că-i un mincinos. Câți oameni?

— Trei mii trei sute, oftează el, incluzându-i pe refugiați.

— Armata n-are nici măcar o treime din mărimea asta.  
 V-ați fi putut lupta.

— Femei și copii, zice el. Fermieri.

— Femei și copii au luptat în alte orașe. Femei și copii  
 au murit.

El face un pas înainte și se înnegurează la chip.

— Da, însă acum femeile și copiii acestui oraș *nu vor*  
 muri! Fiindcă eu am ajuns la o pace!

— O pace care ți-a-nvinețit ochiu', îi spun eu. O pace  
 care ți-a despicat buza.

Mă privește o clipă, după care pufnește trist.

— Cuvintele unui înțelept, rostește el, în vocea unui  
 țărănoi.

Îmi întoarce spatele, ca să se uite iarăși prin deschizătură.

Și atunci percep **zumzetul** slab.

Semne de întrebare îmi ticsesc Vacarmul, dar înainte  
 de a putea deschide gura, Primarul, *vechiul* Primar, spune:

— Da, pe mine mă auzi.

— Pe tine? Cum stă atunci cu leacul?

— Tu i-ai da inamicului pe care l-ai cucerit medicamen-  
 tul lui favorit?

Îmi umezesc buza superioară.

— Vacarmul revine?

— Ah, da. Primarul Ledger se întoarce din nou la mine.  
 Dacă nu-ți iei doza zilnică, atunci revine în mod clar. Se  
 duce în colțul lui și se așază încetișor. O să observi că nu  
 există toalete, îmi spune. Îmi cer scuze anticipat pentru  
 neplăcere.

Mă uit la el cum se așază și Vacarmul continuă să-mi  
 huruie, învăpăiat, inflammat și plin de întrebări.

— Tu ai fost, nu-i așa? urmează el. Azi-dimineață, vreau  
 să spun. Cel pentru care a fost golit orașul, cel pe care  
 noul Președinte l-a primit de pe cal.

Nu-i răspund. O face însă Vacarmul meu.

— Așadar cine ești tu, Todd Hewitt? zice el. Ce anume  
 te face atât de special?

Asta, gândesc eu, este o întrebare foarte bună.

Noaptea se lasă iute și deplină, iar Primarul Ledger  
 vorbește tot mai puțin și se foiește tot mai mult, până ce,



în cele din urmă, nu mai poate rezista și începe să umble. În tot acest timp, **zumzetul** lui se întetește, așa încât, chiar dacă am dori să discutăm, ar trebui să strigăm.

Eu stau în partea din față a turnului și mă uit cum se ivesc stelele, cum noaptea acoperă valea de dedesubt.

Și mă gândesc și-n cerc să nu mă gândesc, pen'că atunci când o fac, stomacul mi se ridică în gât și mi-e rău sau gâtlejul mi se ncleștează și mi-e rău sau ochii mi se umezesc și mi-e rău.

Fiin'că ea este undeva pe-acolo.

(*te rog, să fie undeva pe-acolo*)

(*te rog, să fie bine*)

(*te rog*)

— Trebuie mereu să fii atât de-al naibii de *gălăgios*? se răstește Primarul Ledger.

Mă-ntorc spre el, gata să-i răspund în același fel, dar ridică brațele în semn de scuză.

— Îmi pare rău. Nu-i felul meu de-a fi. Începe să-și învârtă din nou degetele. E greu când ți se retrage atât de brusc medicamentul.

Mă uit din nou peste Noul Prentisstown și luminile pornesc să se aprindă în casele oamenilor. N-am văzut aproape pe nimeni toată ziua, toți stau în case, probabil din ordinul Primarului.

— Deci toți cei de-aici trec prin asta? îl întreb.

— Nu tocmai, răspunde Primarul Ledger, deoarece fiecare are ceva rezerve prin casă. Bănuiesc că vor trebui să le smulgă cu forța din mâinile lor.

— Nu cred că asta va fi o problemă după ce armata va ajunge aici, zic eu.

Lunile se ridică, târându-se sus pe cer ca și cum n-ar avea niciun motiv de grabă. Strălucesc îndeajuns de

puternic pentru a lumina Noul Prentisstown și văd că râul trece prin oraș, dar că la nord de el nu există decât câmpii, pustii sub razele lunilor, apoi o coamă abruptă și stâncoasă care formează versantul de nord al văii. Spre nord se vede de asemenea un drum îngust, care iese printre dealuri după care se îndreaptă către oraș, celălalt drum pe care n-am pornit Viola și cu mine după Farbranch, celălalt drum pe care Primarul *a pornit* însă și a ajuns mai repede aici.

Spre est, râul și drumul principal continuă, mergând Dumnezeu știe unde, după coturi și alte dealuri, iar casele sunt tot mai rare. Mai există și alt drum, nu tocmai pietruit, care pleacă spre sud din piață și trece pe lângă clădiri și case, pătrunde într-o pădure și suie un deal cu o creștătură pe culme.

Cam așa-i tot Noul Prentisstown.

Căminul a trei mii trei sute de oameni, care se ascund în casele lor, atât de tăcuți, încât ar putea fi morți.

Niciunul dintre ei nu clinește un deget pentru a se salva de ceea ce se apropie, sperând că dacă sunt destul de supuși, dacă sunt destul de *slabi*, monstrul nu-i va înfuleca.

Acesta este locul către care ne-am irosit timpul, alergând.

Zăresc mișcare în piață, o umbră fulgerând, dar nu-i decât un câine. *Casă, casă, casă*, îi aud slab gândurile.

*Casă, casă, casă.*

Câinii n-au problemele oamenilor.

Câinii pot fi fericiți oricând.

Îmi treb'e un minut de respirație adâncă pentru a alunga cleștele ce-mi cuprinde pieptul, lacrimile din ochi.

Treb'e un minut ca să nu mă mai gândesc la propriul meu câine.

Când privesc din nou afară, văd pe cineva și nu-i deloc un câine.

Are capul plecat spre înainte și-și duce calul de frâu, fără grabă, prin piața orașului, copitele bocănesc pe caldarâm și, când se apropie, deși zumzetul Primarului Ledger e atât de enervant, încât nu știu cum o să pot adormi, îl pot auzi bine chiar de aici.

Vacarm.

În liniștea unui oraș care așteaptă, eu pot să aud Vacarmul bărbatului.

Și el îl poate auzi pe al meu.

*Todd Hewitt?* gândește el.

Și-i pot auzi și surâsul care i se lățește peste chip.

*Am găsit ceva, Todd*, rostește el peste piață, în sus, către vârful turnului, căutându-mă în lumina lunilor. *Am găsit ceva de-al tău.*

Nu rostesc nimic. Nu gândesc nimic.

Privesc doar cum el duce mâna la spate și ridică ceva spre mine.

Chiar și de la distanța aceea, chiar și sub lumina lunilor, știu ce este.

Caietul mamei mele.

Davy Prentiss are caietul mamei mele.

## 2. Talpa pe grumaz

[Todd]

A doua zi dimineată devreme, lângă clopotniță se construiește repede și zgomotos o estradă cu microfon, iar pe măsură ce dimineata se preschimbă în după-amiază, locuitorii Noului Prentissstown se adună în fața ei.

— De ce? întreb eu, privindu-i.

— Tu de ce crezi? replică Primarul Ledger, stând într-un colț întunecos și masându-și tâmpile în vreme ce Vacarmul îi zumzăie fierbinte și metalic ca un ferăstrău. Ca să-l cunoască pe noul șef.

Bărbații nu vorbesc prea mult, chipurile le sunt palide și încruntate, deși cine poate ști ce gândesc ei dacă nu le poți auzi Vacarmul? Par mai curați decât erau cei din orașul meu, cu părul mai scurt, fețe bărbierite, haine mai bune. Mulți dintre ei sunt plinuți și moi, ca Primarul Ledger.

Haven treb'e să fi fost un loc confortabil, un loc unde oamenii nu trebuiau să se lupte zilnic pentru a supraviețui.

Poate că problema a fost tocmai confortul prea mare.